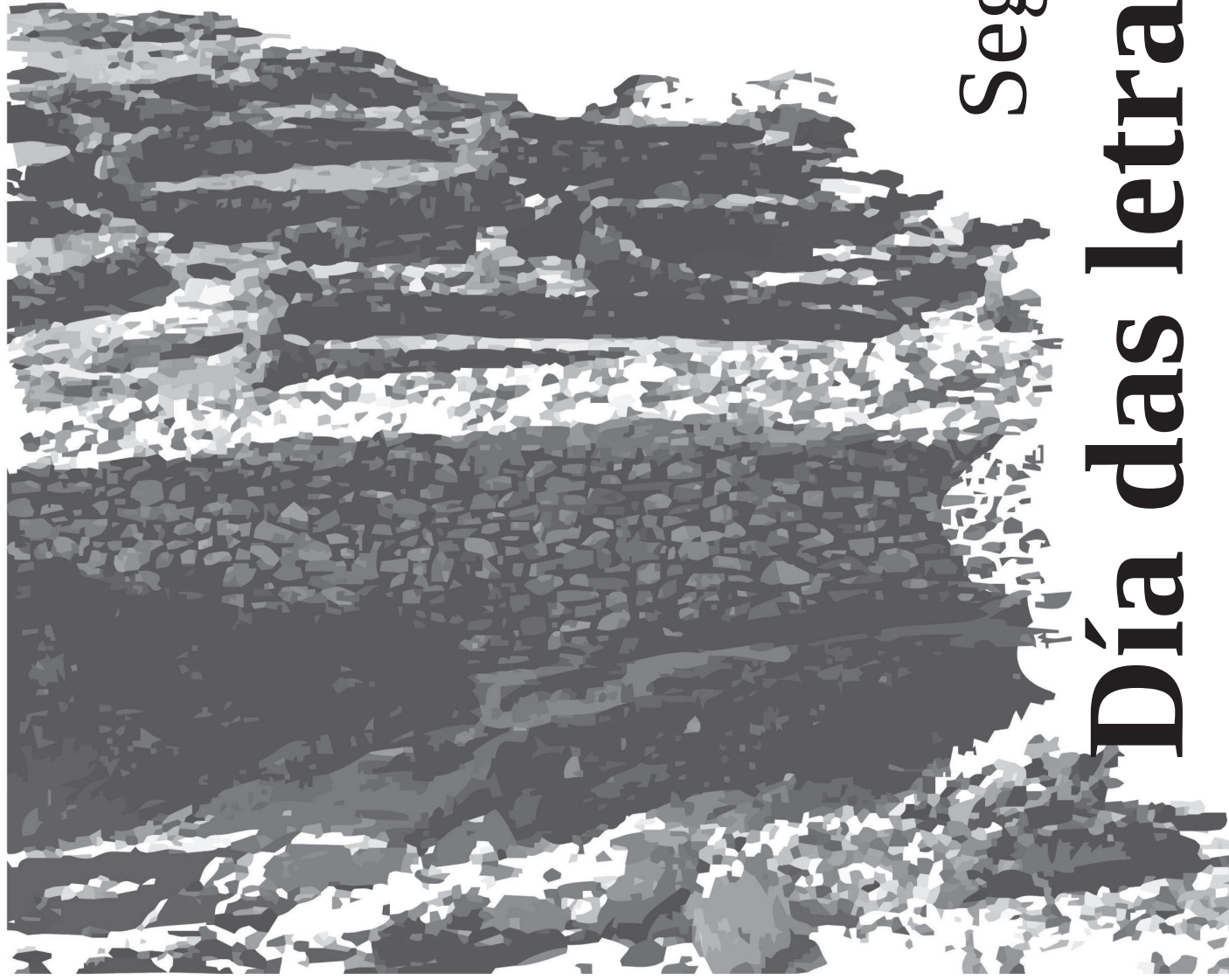

Segundo Ciclo Primaria

Día das letras galegas 2014

GRUPO DE TRABALLO «LINGUA E POESÍA. XOSÉ DÍAZ CASTRO NO DÍA DAS LETRAS»

Barca Gómez, Marta
Pedrosa Moreno, Julio
Magalhaes Alonso, Laura
Pena Sánchez, Iván
Domínguez Pérez, Luísa
Andrés Losada, Rosa María
Suárez Hermida, Mario Ramón
Guitián Valeiro, Francisco
Herrero Mayor, Armando Xosé
Santiso Andrade, Paz

GRUPO DE TRABALLO «XOSÉ DÍAZ CASTRO NA REDE. ACTIVIDADES TICS INFANTIL E PRIMARIA»

Barca Gómez, María
Vidal Dopazo, María José
Picado Rodríguez, José Antonio
Guimarey Cedeira, Eva Raquel
Hortas González, Isabel
Félix Cedeira, María del Carmen
Rodríguez Rodríguez, Carlos
Fernández de Sanmamed Maneiro, Mª José
Ojea Montes, María Pilar
Vidal Bariego, Laura

COLEXIOS PARTICIPANTES

CEIP Galán, de Oseiro-Arteixo
CEIP Milladoiro, de Malpica
CEIP Montel Touzet, da Coruña
CEIP O Cruce, de Cerceda
CEIP Pardo Bazán, da Coruña
CEIP Ponte dos Brozos, Arteixo
CEIP Portofaro, de Cambre
CEIP Torrente Ballester, de Sigrás
CEIP W. F. Flórez, de Cambre
CPI O Cruce, de Cerceda
CRA de Culleredo

ASESORÍA PEDAGÓGICA

Celina Santamaría Recio

MAQUETACIÓN E DESEÑO GRÁFICO

Manuel Paz Anido (www.edugaliza.org)

AGRADECEMENTOS

À Real Academia Galega, á Asociación Cultural Xermolos de Guitiriz, a Nélida, a Carlos Gallego Domínguez, a María Bao Fente, a Alejandra Campo Penín, a Maryem Sali Duque pola súa colaboración, paciencia e xenerosidade.

EDITA

Seminario Permanente de Formación do Profesorado do
CEIP Galán, Oseiro-Arteixo (A Coruña)
www.seminariogalan.org

Xosé María Díaz Castro naceu na parroquia dos Vilares, do concello de Guitiriz, o 19 de febreiro de 1914.

Procedía dunha familia labrega, polo que Xosé María tivo que traballar en todo tipo de faenas agrícolas.

Os seus primeiros estudos realizounos na veciña escola de Buriz e continuounos na súa aldea natal, na «Escola da Conchada», construída cos cartos enviados polos seus veciños emigrados en Cuba.

Aos quince anos ingresou no Seminario de Mondoñedo para seguir os estudos de crego e alí escribiu os seus primeiros poemas, chegando a publicar algúns no xornal «El Progreso Villalbés», de Vilalba, en Lugo.

Ao deixar o Seminario dedicouse ao ensino e a estudar diferentes idiomas, traballando como tradutor en Madrid, chegando a ser encargado dos servizos de tradución de francés, inglés, alemán, italiano, portugués, holandés e linguas escandinavas.

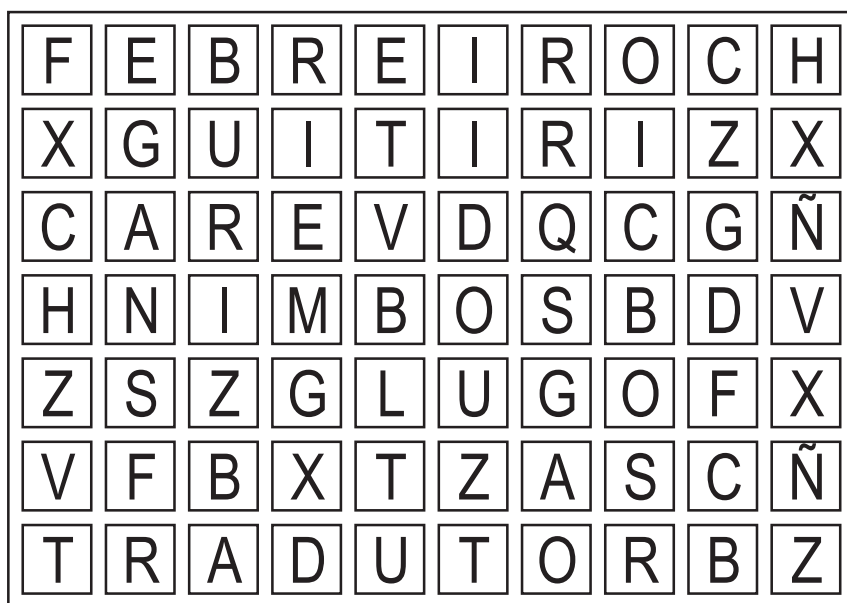
É autor dun único libro de poemas en lingua galega, «Nimbos», editado no ano 1961 e no que amosa a súa preocupación por Galicia e polos problemas de todo ser humano, a vida, a morte e o paso do tempo.

Este ano a Real Academia Galega dedícalle o Día das Letras Galegas pola defensa e uso que fixo do noso idioma.

SOPA DE LETRAS

Localiza na sopa de letras as respostas destas seis preguntas e escribíbeas no lugar que lle corresponde.

* Concello no que naceu Xosé M.ª Díaz Castro.

* Mes no que naceu.

* Aldea onde Díaz Castro realizou os seus primeiros estudos.

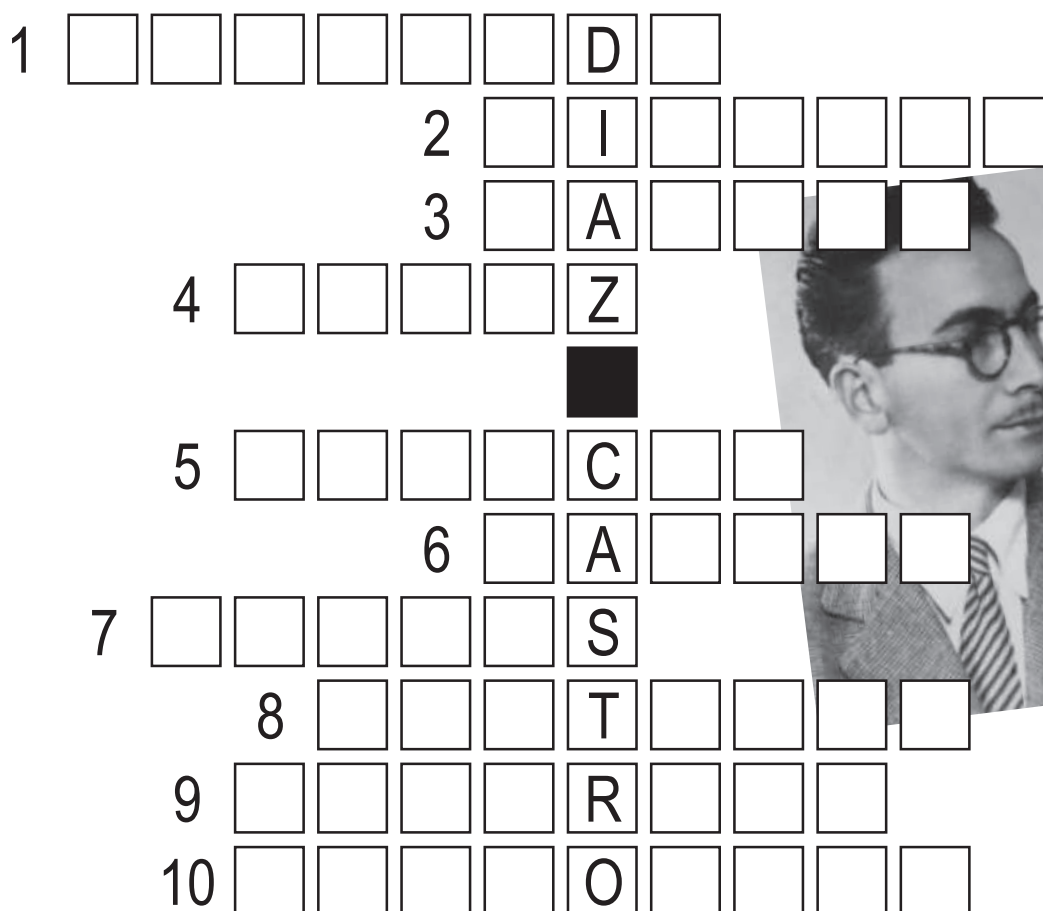
* Provincia na que se editaba o xornal «El Progreso Villalbés».

* Traballo ao que se adicou Díaz Castro en Madrid.

* Título do único libro que escribiu en lingua galega.

GUITIRIZ FEBREIRO BURIZ LUGO TRADUTOR NIMBOS

DÍAZ CASTRO EN DEZ PALABRAS

HORIZONTAIS

- 1.- Nome da escola construída nos Vilares polos emigrantes en Cuba.
- 2.- Nome do lugar onde naceu.
- 3.- Cidade na que traballou de tradutor de idiomas.
- 4.- Nome da escola onde fixo os seus primeiros estudos.
- 5.- Un dos idiomas do que era tradutor.
- 6.- Lingua na que publicou o seu único libro de poemas.
- 7.- Título do seu libro editado en 1961.
- 8.- Concello lugués no que naceu.
- 9.- Xornal no que publicou os seus primeiros versos.
- 10.- Localidade na que está o Seminario no que estudou de mozo.

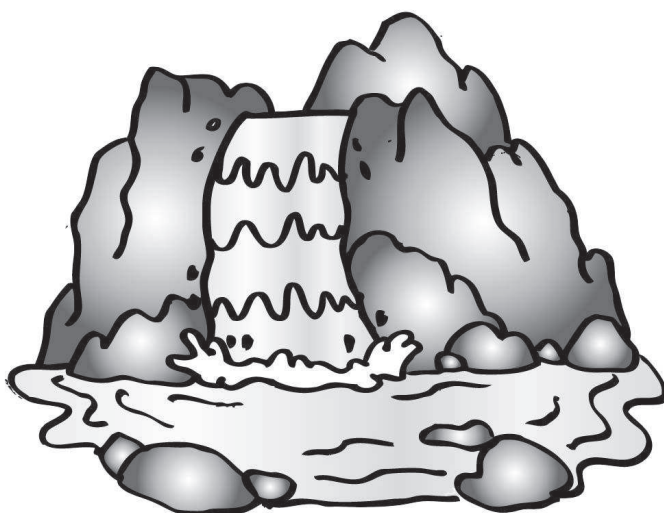
1.- CONCHADA 2.- VILARES 3.- MADRID 4.- BURIZ 5.- FRANCÉS 6.- GALEGO
7.- NIMBOS 8.- GUITIRIZ 9.- PROGRESO 10.- MONDOÑEDO

Coma un río quixera eu ser: cantar
con estrelas no lombo cara ó mar,
deixando unha chorima en cada pedra,
e unha bágoa de Deus en cada herba.

Hai unha cousa clara coma o sol:
prós nosos ollos non está feita a lus
do mundo, o abrente frío que se abreu
cando abrimos os ollos sobre o mundo.

E eu coma a néboa sobre os outos montes
que lles cobre a ferez e mailas bágoas;
e eu coma a estrela que entra polo oco
do lousado do pobre na agonía.

Hai unha cousa clara coma a lus:
que non é pra nós a música do mundo,
a promesa raiante da hora enorme
en que se dixo: *¡outro home veu ó mundo!*

QUE SABES DO POEMA?

1.- Como di o protagonista do poema que quixera ser?

2.- Que cousa non está feita para os nosos ollos?

3.- Por onde entra a néboa?

4.- Que cousa é clara coma a luz?

5.- Nos montes galegos podemos atopar moitos elementos naturais. Uns deles son as árbores, pero... poderías atopar neste rebumbio seis nomes de cousas que poida haber nos nosos montes? Arrodea e escribe.

quenllas

toxos

piñeiros

elefantes

polbos

castiñeiros

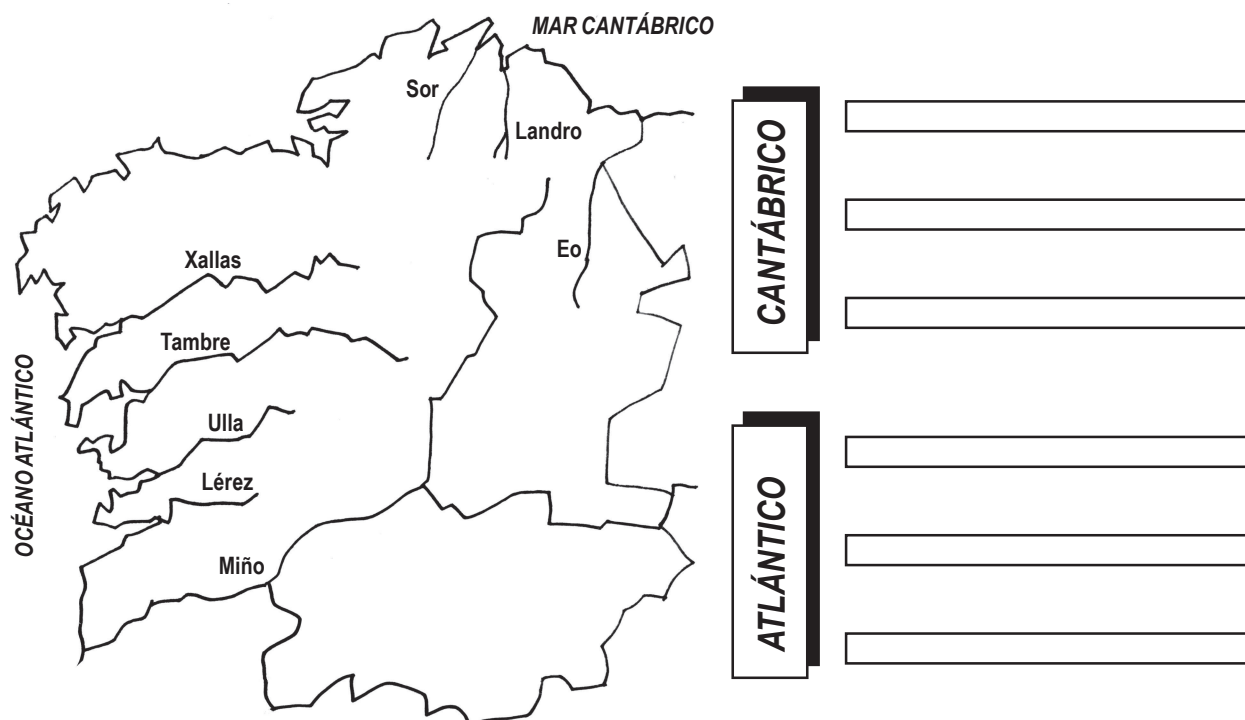
raposos

dinosaurios

carballos

codesos

6.- En Galicia os ríos desembocan no océano Atlántico e no mar Cantábrico. Localízaos neste mapa e escribe tres de cada un deles.

7.- As correntes de auga son moi variadas e segundo o seu caudal teñen nomes diferentes. Veña, ponte á faena e descubre nesta sopa de letras o nome de oito correntes de auga.

8.- Os nomes concretos refírense a cousas reais e materiais que podemos percibir polos sentidos: neno, paxaro, monte, árbore...

Os nomes abstractos refírense a cousas inmateriais: amor, odio, vergoña, medo... Poderías clasificar algúns destes nomes que aparecen no poema segundo sexan concretos ou abstractos?

RÍO	ESTRELAS	LOMBO	MAR	PEDRA	BÁGOA	DEUS	HERBA
LUS	OLLOS	NÉBOA	AGONÍA	MÚSICA	AMOR	SENTIMENTO	

CONCRETOS

ABSTRACTOS

9.- Escribe unha oración con cada un destes fenómenos meteorolóxicos.

Un paso adiante e outro atrás, Galiza,
e a tea dos teus soños non se move.
A esperanza nos teus ollos se espreguiza.
Aran os bois e chove.

Un bruar de navíos moi lonxanos
che estrolla o sono mol coma unha uva.
Pro ti envólveste en sabas de mil anos,
e en sonos volves a escoitar chuva.

Traguerán os camiños algún día
a xente que levaron, Deus é o mesmo.
Suco vai, suco vén ¡Xesús María!,
e toda cousa ha de pagar seu desmo.

Desorballando os prados coma sono,
o Tempo vai de Parga a Pastoriza.
Vaise enterrando, suco a suco, o Outono.
¡Un paso adiante e outro atrás, Galiza!

COMPREENSIÓN DO TEXTO

10.- Que tipo de texto acabas de ler? Colorea.

novela

poesía

narración

biografía

conto

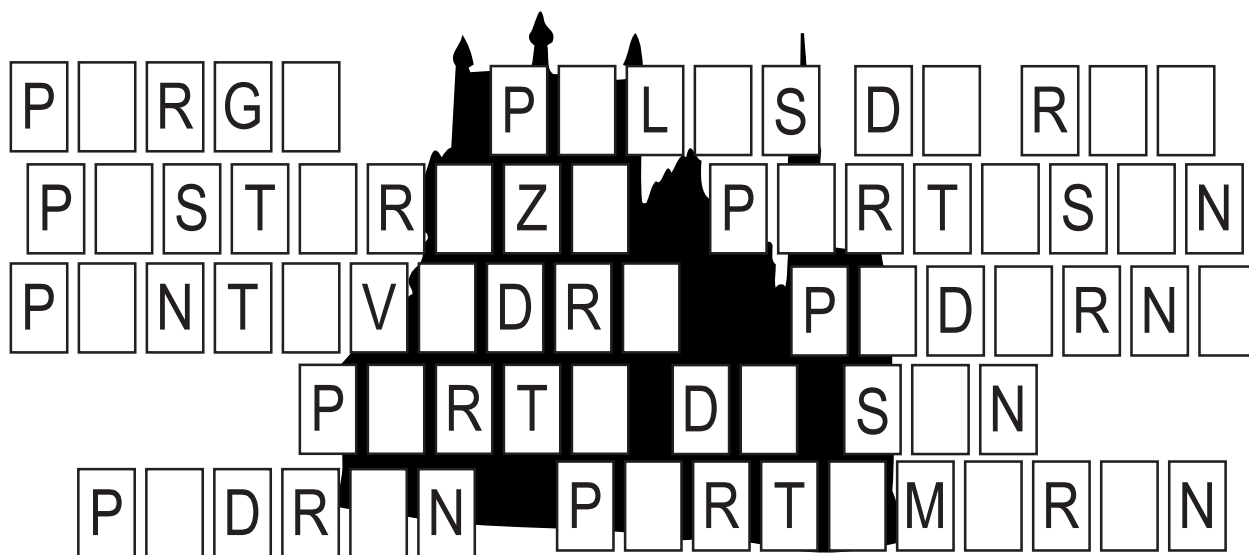
11.- Que lle estroa o sono ao autor?

12.- Cara a onde vai o tempo?

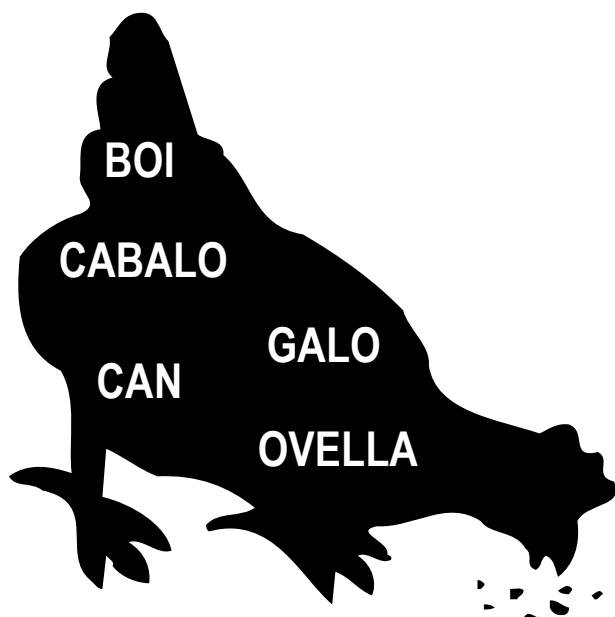
13.- Que fenómeno meteorolóxico se repite ao longo do poema?

14.- De que estacións fala o poema?

15.- No poema aparecen dous nomes de lugares: Parga e Pastoriza. Os dous comezan pola mesma letra. Cres que podes completar os nomes destas vilas e cidades galegas que tamén comezan pola letra **P**?

16.- Emparella os masculinos e femininos destes animais:

Boi -

17.- A parella de Penélope era Ulises. Coñeces as parellas destes outros personaxes históricos ou literarios?

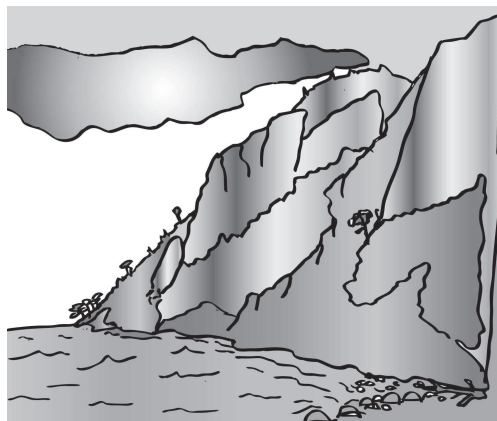
Penélope
Romeo
Cid
Quixote
Tristán
Caín
Batman
Mickey
Correcamiños

Robin
Dulcinea
Ulises
Coiole
Minnie
Abel
Xulieta
Ximena
Isolda

PENÉLOPE-ULISES ROMEO-XULIETA CID-XIMENA QUIXOTE-DULCINEA TRISTÁN-ISOLDA
CAÍN-ABEL BATMAN MICKEY-MINNIE CORRECAMIÑOS-COIOLE

¡Ei, Terra Verde e Mar de Orballo,
polpa dorida se as hai!
¡As túas portas perdín todo
cheiro alleo de terra ou mar
e agora, ó caer no teu colo,
oio pacer a canto hai!

TRABALLAMOS CO TEXTO?

18.- Lembra o poema e completa.

A Terra é , o Mar de ,
a polpa .

¡As túas
cheiro de e
oio pacer a hai!

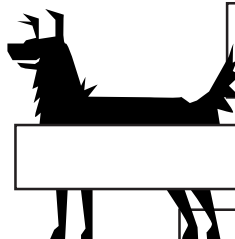
19.- No poema tamén se fala de que se oe pacer e pacer só pacen os animais herbívoros. Poderías clasificar estes animais en herbívoros, se se alimentan de vexetais, e carnívoros, se se alimentan de carne?

lobo ovella vaca coello can cabalo cebra raposo tigre león

HERBÍVOROS

CARNÍVOROS

Lémbrome ben do vento que cantara
no fío da túa morte, meu amigo,
dos doces días que arrastrou o vento,
da derradeira pomba da esperanza.

COMPRENDES O TEXTO?

20.- De que se lembra o autor?

21.- A quen llo di?

22.- Que arrastrou o vento?

23.- O vocabulario galego é moi rico en palabras que teñen que ver co vento. Ordena alfabeticamente estes seis nomes de tipos de vento

MAREIRO

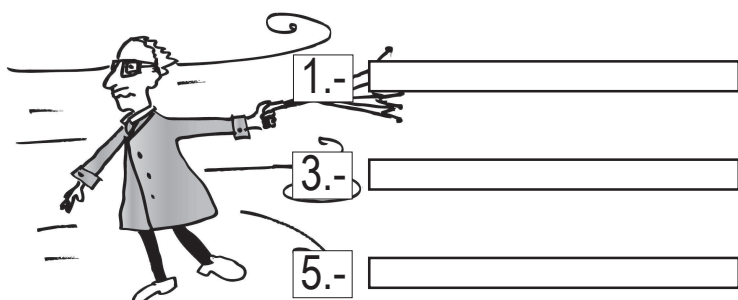
GALGUEIRO

REGAÑÓN

RINCHANTE

RIXO

SOÁN

2.-

4.-

6.-

TALLER DE POESÍA

24.- Relaciona e forma parellas que rimen. Pon o teu nome e completa unha rima.

BRAIS
XOEL
ANTÍA
HUGO
NOA

MARCHOU A VIVIR A LUGO.

VAI RECOLLER O MEL.
FOI QUITAR UNHA MOA.
XOGA AOS BIRLOS CON MARÍA.
VAI ONDE VAN OS DEMAIS.

A MALETA POETA

25.- Es quen de facer ti un poema? Podes aproveitar as palabras da «maleta-poeta» para facer rimas.